

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus SEPTEMBER 2010

Armsad õed ja vennad!

Ehkki suvi on kohe möödunud, ei lase suvised mõtted veel meeli lahti. Tavaliselt plaanime oma perega puhkust varakult ette. Seekord aga otsustasime: istume autosse, võtame telgi kaasa ja mida süda ütleb, sinna sõidamegi. Süda ütles — Eestisse.

Küll on hea, et ei ole enam teekonda takistavaid piiripunkte, pikaldast ja väsitavad asjaajamist, tõestamist, et oled normaalne ja rahumeelne kodanik, kelle ainuke soov on ilma ja inimesi näha.

Ilma ja inimesi nägime oma teekonnal nii Eestisse sõites kui ka Eestist tagasi tulles. Esimene riik, millele aega võtsime, oli Poola. Ah, Poola, vaadake ette, ütlesid nii mõnedki, kui kuulsid, millise marsruudi olime valinud. Jah, Poola — see on imeilus maa! Masuuria oma järvede, suurte ja võimsate metsadega. Läänemere kallas lõpututte düünidega; linnad, mis avatud igale külalisele, ning inimesed: töökad, abivalmid, naeratavad. Kõrged kirikutornid olid teejuhiseks ühest paigast teise. Ei olnud hirmugi, et kuskil hätta jääme või ööseks oma telgile kohta ei leia.

Poola ehitab ennast üles talle omasel väärikal viisil. Just seda väärikust, oma maast ja rahvast lugupidamist adusime oma reisil ning see oli hea tunne.

Leedu. Jäime öömaja otsimisega õhtu peale, aga nagu Poolaski, polnud vaja karta ja teeviidad juhtisid meid mereäärseesse kämpingusse. Ma ei liialda, kui ütlen, et imetlesime Kura säärel, suu lahti, ühteagu nii loodust kui ka hoole ja armastusega üles ehitatud mereäärseid külakesi.

Lätit nägime põgusalt, sest Eesti oli juba nii lähedal ja soov kohale jõuda suur.

Eesti. Saksa meedia kajastab Eestis toimuvat päris tihti. Eesti majanduse edusamme on teistele riikidele eeskujuks toodud, Eesti inimesi on kiidetud kaine mõistuse ja töökuse eest. Kes kord on Eestis käinud, tahab sinna jälle tagasi. Eestlased on külalislahked, öeldakse. Eesti inimesed on ilusad, käivad hästi riides. Hoolitsevad oma tervise eest, jooksevad, sõidavad ratta või rulluisukudega. Imestatakse ainult, miks just nii kallite ja suurte autodega ringi sõidetakse. Eesti ei ole mitte ainult hästi arenenud maa, Eesti on pärl.

Jah, Eesti on pärl, teistmoodi ei oska ka mina seda, mida Eestis nägin, kirjeldada. Aga kas Eestis elavad inimesed seda ka ise teavad ja näevad?

Kuid nende pärlitega on nii, et nad säravad ja hiilgavad, aga kui sirutad käe nende järele, tõmbad selle kiiresti tagasi – külm, elutu ilu, mida niisugusega peale hakata.

Ma soovin ja loodan, et Eesti ei oleks pärl, mis meelitab vaid välise särava, vaid et ta oleks pärl pärlite seas oma sõbralikkuse, töökuse, eneseväärikuse ja inimlikkuse poolest.

Jumala õnnistust soovides

Pille Heckmann–Talvar

MIS TOIMUB?

Jumalateenistus armulauaga on igal pühapäeval kl 11 toomkirikus. Täpsemalt loe kuukavast. Eelinfona: P, 3. oktoober kl 11 pidulik tänujumalateenistus toomkirikus, millega tähistatakse õpetaja Tiit Salumäe 35. ordinatsiooni aastapäeva. Küläs õpetaja Villu Jürjo. Kirikukohv.

Muusikasõpradele: Septembris on toomkirikus kaks kontserti: L, 4. september kl 19 "**Sumedate suveõhtute barokk**". Esinevad Riivo Kallasmaa (oboe) ja löökpilliansambel PaukenEest koosseisus Vambola Krigul, Madis Metsamart, Anto Önnis. Kavas Bach, Albinoni, Couperin, Marcello. Sissepääs: vaba annetus; P, 5. september kl 18 **Sirje Kaasiku uue segakoorilauliku esitluskontsert**, laulab Haapsalu toomkoor. Juhatab Sirje Kaasik, viiulil Katrin Kaasik, orelil Lia Salumäe.

Eelinfo: P, 6. november kl 18 **Eesti Filharmoonia Kammerkoor**, dirigent Frieder Bernius, orelil Ene Salumäe. Kavas Schütz, Bach ja Pärt. Sissepääs: vaba annetus. Vt ka www.epcc.ee

Leerikursus. P, 5. september kl 16 algab sügisene leerikursus (toomkirik). Palume soovijatel registreeruda koguduse kantseleis. Täpsemat informatsiooni saab nii koguduse kantseleist kui ka õpetaja käest. Leeriõnnistamine on 4. advendil, 19. detsembril jumalateenistusel kl 11 Leerikoolis tutvutakse maailma usundite, Piibli, kiriku õpetuse ja ajaloo ning koguduse eluga. Leeri kaudu leiad endale uusi sõpru. Leerikursus lõpeb leeripüha ehk konfirmatsiooniga, mille läbi leerikooli lõpetanu saab koguduse täisõiguslikuks liikmeks. Leeritatu võib tulla armulauale, saada ristivanemaks, lasta abielu laulatada ja kandideerida koguduse juhtorganitesse. Leeritundide aeg ja koht lepitakse kokku ühiselt.

Leerirühma juhendab õp. mag. theol. Kristel Engman, 52 89527

Lastekirik alustab taas P, 12. september kl 11 Toomkirikus. Lastekiriku kogunemised on reeglina kuu teisel pühapäeval toomkirikus. Läänemaa on Eesti hariduse häll. Saare-Lääne piiskopkonnas loodi toomkool 1251. Oleme osa Euroopast tänu haridusele, mille kandjaks on kirik - seetõttu oleme täna need, kes me oleme. Pühapäevakooli taaselustasime Haapsalus juba 1989. aastal.

Oluline on, et iga perekond peab tähtsaks moraalseid väärtusi ja annab oma lastele kristliku kasvatuse. Usuõpetus koolis ja pühapäevakool ehk lastekirik ehk kirikukool aitab vanematel täita ristimises saadud ülesannet. Piiblitlugusid, lapse suhet Jumalaga ja teiste inimestega, kiriku ajalugu, moraali ja eetika küsimusi ning paljusid teisi teemasid käsitletakse vastavalt lapse vanusele rühmatöö, vestluse ja mängu vormis. Loomulikult kuulub asja juurde käeline tegevus ja muusika. Ühiselt tähistame kirikuaasta pühasid.

Ootame ennekõike kõiki ristitud lapsi alates 3. eluaastast pühapäevakooli aga teretulnud on ka need lapsed, kes ei ole veel ristitud. Laulutunnid toimuvad Sirje Kaasiku juhatusel. Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli lapsed kogunevad tundidesse oma kooli ruumides. Lastekiriku õpetajateks on vajaliku ettevalmistuse saanud koguduse liikmed.

Jeesus ütleb: "Laske lapsed minu juurde tulla, ärge keelake neid, sest selliste päralt on Jumala riik! Tõesti, ma ütlen teile, kes iganes Jumala riiki vastu ei võta nagu laps, ei saa sinna." Mk 10:14-15

Laulukoorid. Koguduse **segakoor** alustab uut hooaega E, 20. septembril kl 18 Jaanisaalis ja **toomkoor** T, 31. augustil kl 19 Jaanisaalis. **Laste ansambel** jätkab tegevust Sirje Kaasiku juhatusel (info Sirje Kaasik 56453472). Teretulnud on ka uued lauljad!

Eakate teetund alustab hooaega 1. oktoobril kell 15 Jaanimajas. Teretulnud on ka uued osalejad.

Toomkirik ja muuseum. Kirik ja muuseum on septembris avatud iga päev kl 10-16. (Ajavahemikul 12.-23.09 võib esineda lahtioleku aegades muudatusi seoses plaadisalvestusega toomkirikus. Sel ajavahemikul on sissepääsu soov vaja eelnevalt kokkuleppida). Konvendihoones on mitmeid põnevaid muudatusi ja uut ning huvitavat vaatamist. Sissepääs on piletiga, konvendihoone kaudu. Vt lisa www.haapsalulinnus.ee

Diakoonia annetusmüük (Kooli 6) on taas avatud tavapärasel aegadel E, T, K ja R kl 9.30-13.30. Väga soodsad laste ja täiskasvanute riided ja jalatsid.

Koguduse kantselei, Kooli 6, avatud E-K, R kl 9-15. Tel 473 7166, 52 80635. Kohtumine koguduse õpetajaga on soovitav leppida eelnevalt kokku.

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA SEPTEMBRI KUUS

R, 3. september kl 9 hommikupalvus (kantselei).

L, 4. september kl 19 kirikukontsert (toomkirik) "Sumedate suveõhtute barokk". Esinevad Riivo Kallasmaa (oboe) ja löökpilliansambel PaukenFest koosseisus Vambola Krigul, Madis Metsamart, Anto Õnnis. Kavas Bach, Albinioni, Couperin Marcello. Sissepääs: vaba annetus.

P, 5. september kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Tänuikkus. Teenib õpetaja Tiit Salumäe; **kl 16** algab sügisene leerikursus (toomkirik). Palun soovijatel registreeruda koguduse kantseleis. Täpsemat informatsiooni saab nii koguduse kantseleist kui ka õpetaja käest; **kl 18** kirikukontsert (toomkirik). Sirje Kaasiku uue segakoorilauliku esitluskontsert, laulab Haapsalu toomkoor. Juhatab Sirje Kaasik, viiulil Katrin Kaasik, orelil Lia Salumäe.

R, 10. september kl 9 hommikupalvus (kantselei).

L, 11. september kl 16 leeritund (Jaanimaja)

P, 12. september kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Jumala hoolitsus. Teenivad õpetaja Kristel Engman ja Teno Ilves. **Lastekirik.**

R, 17. september kl 9 hommikupalvus (kantselei).

P, 19. september kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Jeesus annab elu. Teenib õpetaja Kristel Engman.

E, 20. september kl 18 segakoori proov, uue hooaja algus (Jaanisaal)

R, 24. september kl 9 hommikupalvus (kantselei).

L, 25. september kl 16.00 leeritund (Jaanimaja)

P, 26. september kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Kristlase vabadus. Teenib õpetaja Kristel Engman; **kl 16** jumalateenistus maakonna haiglas. Teenib õpetaja Tiit Salumäe.

JUHATUSE TÖÖST

Juhatus koosolek 23. augustil peatus pikemalt Jaani kiriku ennistustööl. Välisfassaad on peaaegu valmis. Töö peaks jätkuma kirikus sees, aga on pikale veninud, sest kooskõlastamine hauaplaatide asjus Muinsuskaitse ametiga on seda edasi lükanud. See omakorda on peatanud pörandi plaatimise. Nüüd on lahendus leitud ja töö hauaplaatide korrastamisel võib jätkuda oktoobris, novembris. Kultuurkapital on toetanud ka Jaani kiriku oreli korrastamist. Seda saab teha pärast mahukate ehitustööde lõpetamist.

Kultuurisuvi.

Juhatus tänab annetuste eest, millega on toetatud projekti „Jaani kirik korda”.

Toomkiriku kultuurisuvi läks korda, muuseumi ja kiriku külastatavus kasvas. Valmimas on telesaade „Teeliste kirikute” sarjas toomkiriku ja Jaani kiriku kohta.

Koguduse majanduselu.

Liikmeannetusi on laekunud 82 tuhat kr ehk 44% kavandatust. Annetusi korjandustest on 26 tuhat kr (48% eelarvest) ja ametitalitustest ligu 23 tuhat kr (79%). Sihtannetusi on laekunud 491 tuhat kr. Kokku on tulusid 804 tuhat kr. Kulutusi on tehtud 833 tuhat kr eest. Juhatus avaldab tänu kõigile

annetajaile ja palub liikmeannetusi tasuta regulaarselt. Soovitatav on teha pangas püsikorraldus. Maksuseadus lubab teha maksuvabalt annetusi 5% ulatuses tulust.

Koguduse välissuhted

Kontaktid on olnud peaaegu kõikide sõpruskogudustega. Loviisa õpetaja Veli-Matti Hynnineni kutsel jutlustas Tiit Salumäe Enonkoskil peetud palvusel. Huopalahti koguduse endisele õpetajale Matti Hakkarainenile andis Salumäe üle EELK Teeneteristi III järgu ordeni ja jutlustas 15. augustil Huopalahti kirikus. Toomkoor oli 29. juunist 6. juulini kontsertreisil Saksamaal. Lia Salumäe ja Sirje Kaasiku juhatusel anti kontsert sõpruskoguduses Rendsburgis ja lauldi jumalateenistusel Hamburgi Püha Johannese kirikus.

II poolaasta tegevuskava

Leerikooli uus rühm alustab 5., lastetöö 12. ja segakoori proovid 27. septembril. Toomkoor alustas juba 31. augustil. Kavas on 4. detsembril kutsuda kokku viimastel aastatel laulatatud paarid. Täiskogu on laupäeval, 11. detsembril ja samal päeval on ka koguduse jõulupuu.

Teadmiseks

- ❖ Õpetaja Tiit Salumäe on 10.-25. septembrini Ühinenud Piibliseltside (UBS) üldkogul Koreas ja külastab ka Hiinat. Jumalateenistusi peab sel ajal Kristel Engman.
- ❖ Seoses õpetaja Kaisa Kirikali lahkumisega Noarootsist ja Nõvalt on Tiit Salumäe praostina nende koguduste hooldajaõpetaja kuni uue õpetaja valimiseni.
- ❖ Tiit Salumäe hooldab ka Ridala ja Martna kogudust kuni õpetaja Kari Tynkkyneni naasmiseni kevadel 2011.
- ❖ 3. oktoobril jutlustab Haapsalu toomkirikus külalisena õpetaja Villu Jürjo Narvast ordinatsiooni 35. aastapäeva jumalateenistusel. Pärast jumalateenistust on kirikukohv.

Juhatuse järgmine koosolek on 11. oktoobril.

Tiit Salumäe

EKSKUSIOON NARVA, KUS ILM VÕIB OLLA „KÜLMAVATA“

Kogudus jätkas tänavu oma ammust tava ja sõitis 20. augustil suure bussiga ekskursioonile, tänavuse reisi siht oli Narva.

Esialgu oli kavas pidada hommikupalvus Rakvere külje all Kadrinas, aga et vahepeal ajas torm Väike-Maarja kirikul tornikiivri maha, sõitsime Kadrinast läbi Väike-Maarjasse, et oma silmaga näha, mida tuul võib korda saata.

Koguduse õpetaja Enn Salveste viis meid alla sadanud tornikiivrit vaatama. Esialgu oli suur jämedaist palkidest tornikiiver kukkunud kiriku kõrval oleva ilmaliku leinamaja katusele, muljudes katuse keskelt sisse. Kuidas see täpselt juhtus, ei ole teada, sest paari pealtnägija ütlused lähevad omavahel vastuollu. Õnneks ei vigastanud torn leinamaja külmkambris olnud kaht kirstu.

Otse leinamaja taga on surnuaed. Tornikiivri terav ots langes haudadele, aga nii õnnelikult, et ühtki hauatahist ära ei lõhkunud. Enn Salveste tunnistas, et õnnetus ühendab rahvast, ja nii koguneski Väike-Maarjasse heategevuskontserdile mitu tuhat inimest. Tornikiivri taastamine võib minna maksma üle 2 miljoni krooni, ka Eesti valitsus on lubanud kogudusele abi.

Enne Narva jõudmist olid peatused ka Ontika paekaldal ja Sinimägedes ja Narva Jõesuus. Lõunasöögipaus tehti Toila spaas.

Narvas võttis haapsallasi vastu Aleksandri koguduse õpetaja ja poliitik Villu Jürjo, kel sai sel suvel Narvas elatud ja teenitud 10 aastat.

Narva Aleksandri kogudus taastab Eesti suurimat kirikut — Kreenholmi 5000-le luterlasest töölistele ehitatud Aleksandri kirikut. Kirik pidi esialgu mahutama 2500 inimest, nüüd arvestatakse üle 1000 inimesega.

Väljast ongi kirik juba päris korras, torni viib lift ja torni kuuel korrusel saab näha mitmeid näitusi. Soojal ajal peab kogudus teenistusi Aleksandri suurkirikus, aga enamiku aastast ollakse koos väikeses kirikus linna servas, kuhu nõukogude võim koguduse 1960. aastail pagendas, andes neile ühe vana baraki raudtee äärde.

Aleksandri kirikus, kus sees käib juba krohvitoo, oli õhtul orelikontsert, millest ka haapsallased osa

said. Kontserdile järgnes valgusmäng kiriku peaukse ees, mida oli vaatama tulnud väga palju rahvast. Villu Jürjo ja koguduse venekeelne abiõpetaja Oleg Sevastjanov lugesid eesti ja vene keeles Piibli algussalme valgusest, pimedusest ja sõnast. Kiriku seintel tantsis valgus, värvides üle linna kõrguva torni ja kiriku seinad punaseks, siniseks või violetseks. Tuletantsijad keerutasid tõrvikuid ja puhusid suust välja tulekeeli.

Villu Jürjo ütles, et kirikusse ei tule ühtki lühtrit; kirikut hakkavad valgustama peidetud valgustid. Kui mõjuv võib olla salapäraselt kiirgav valgus, oli näha juba ka kontserdi ajal.

Narva elust kõneldes ütles Jürjo, et narvakad elavad Venemaale liiga lähedal, et sealset elu ihaldada ja idealiseerida. Nad ei pea end aga ka Eesti osaks, pigem peavad nad end narvakaiks. Narvas kasutatav keelgi on omamoodi. Näiteks võib narvakas rahumeeli öelda, et "täna on külmavata".

Et valgusmäng lõppes alles kl 22.30, jõudis buss Haapsallu minutipealt lubatud ajal, kell 3 varahommikul.

Lehte Ilves

JUMALATEENISTUS

Jumalateenistusel osalemine on oluline iga kristlase jaoks. Kristlased kogunevad igal pühapäeval jumalateenistusele kuulama Jumala sõna ja vastu võtma armulauda. Jumalateenistusel ehk „liturgia” tähendab ühist tegevust, ühist teenimist. Liturgia on koguduse pöördumine Jumala poole tänus, ülistuses, tunnistuses ja palves ning ühine osasaamine Jumala sõnast ja sakramendist. Armulauaga jumalateenistuse nimetus, „missa”, tuleb ladinakeelse jumalateenistuse lõpusõnadest: Ite, missa est. Missa tähendab lähetamist, välja saatmist. Tuleme kirikusse, et võtta vaimulikku toitu ja niiviisi minna uude nädalasse.

TÄNU ANNETUSTE EEST

Täname kõiki koguduse liikmeid liikmeannetuste eest. Annetused võimaldavad täita meie põhikirjalisi kohustusi. Korjandustel laekunud annetused on toetanud meie koguduse muusikaelu, laste- ja hoolekandetööd. Toetatud on ka hõimurahvaste tööd.

Koguduse täiskogu liige on konfirmeeritud ja koguduse liikmenimekirja kantud isik, kes on aasta jooksul teinud nimelise annetuse ja käinud armulaulal. Liikmeannetust saab tasuda kantseleis või koguduse kontole: SEB 10602003965006; Swedbank 1120274032. Pangakontole tasudes palume märkida maksja nimi ja millise aja eest liikmemaks tasutakse. Juhatus soovib liikmemaksu tasumise hõlbustamiseks vormistada pangas püsikorraldus. Igaüks andku oma jõu ja soovi kohaselt. Tulumaksuseaduse kohaselt võib maksumaksja tuludeklaratsiooni koostades arvata oma maksustatavast tulust maha kuni 5% kirikule jt mittetulundusühingutele nimeliselt tehtud annetustelt. Annetuselt tulumaksu tagasi arvestamiseks edastas kogudus 1. veebruariks andmed Maksu- ja Tolliametile.

SEPTEMBRI KUU JUHTSALM JA PALVE

Armsad, armastagem üksteist, sest armastus on Jumalast ja igaüks, kes armastab, on sündinud Jumalast ja tunneb Jumalat. (1Johannese 4:7)

**Jumal, läida Sina mu südame sisimas
armastuse leek mu ligimese vastu,
mu vaenlase, mu sõbra, mu sugulaste vastu,
vaprate, kelmide ja orjade vastu,**

**oo Sina, kauneima Maarja Poeg,
kõige alamast olendist siin maa peal
kuni Kõigekõrgemani üleval taevas.**

SÜNNIPÄEVAD SEPTEMBRI KUUS

2. september	Agneta Tomingas Helena Tammo	
4. september	Anne Janson Aina Aasna	65
5. september	Kete Erik	
6. september	Vilve Kinkust Tõnu Sepp	10
7. september	Teno Ilves Tarvo Rahumägi Orlando Oorn	
9. september	Tiia-Mall Meister Galina Silmberk	70
10. september	Kristo Kaareste	
11. september	Mari Pennaste	
12. september	Valentina Lehtsaar	
13. september	Robert-Reino Aedmäe Viive Marleen Saara Salumäe	
14. september	Vilhelmiine Mutt Ingrid Veske	
16. september	Uku Kollom	
17. september	Sigrid Onna Virve Nurgamaa Madis Kütt jn	
20. september	Kuldar Särel	
23. september	Ene-Reet Kariis Kati Pavlovski Kaarel Kaasik	20
24. september	Liidia Loodus	
25. september	Leida Norberg	
26. september	Eduard Kütt Liisi Sukles	
27. september	Evi Süsi Sulev Saareväli Siim Parts	
28. september	Leida-Miralda Tärk Alfred Koorem	
29. september	Kristjan Mihkel Kollom Martin Oliver Kollom	5 5
30. september	Jaan Karnau Olga Salin Svetlana Meister	45

PALJU ÕNNE JA ÖNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

NAER ON TERVISEKS

Näljane poiss hakkas kiiruga õhtusööki sööma, kui ta isa tuletas meelde, et nad ei ole söögipalvet lugenud. "Me ei peagi, sest ema on hea kokk," kostis poiss.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

Koguduse kantselei Kooli tänav 6 on avatud E, T, K, R kell 9-15

Telefon 473 7166, 473 7167, 528 0635.
E-post: haapsalu@eelk.ee
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto SEB 10602003965006; Swedbank 1120274032.
Registrikood 80210533

SEINALEHE JA INFOKIRJA TOIMETUS

Tiit Salumäe 4737 166, 4737 167, 4737 017, 5280 636.
E-post: tsalumae@yahoo.com
Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.
Lydia Kalda E-post: haapsalu@eelk.ee; lydia.kalda@hotmail.com; 53477633.
Lehte Ilves E-post: lehte@le.ee
Ingrid Laasi E-post: ingridlaasi@hotmail.ee
Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee
Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.ee; 53039 835.
Teno Ilves E-post: teno.ilves@mail.ee

Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes seinalehtedes lugeda soovitakse. Seinaleht asub Haapsalu toomkirikus peaukse kõrval, koguduse kantseleis ja Jaanimajas.